

M.O. G.N.-31/229 1948

Jatetty 24-48.

Muinaistieteellinen Toimikunta.

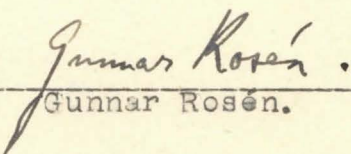
H e l s i n k i .

Kymin kunnan historiatoimikunnan toimeksiannosta tutkin 8.8. - 15.8.1947 välisenä aikana eräitä Kymin pitäjän Sunilan ja Kaarniemen alueella sijaitsevia muinaisjäännöksiä. Oheisena pyydän saada Toimikunnalle luovuttaa selostuksen näistä tutkimuksista sekä kaivauksissa tavatut löydökset.

Kaivauskertomuksen liitteinä seuraa mukana 9 karttaa ja 11 valokuvaa.

Helsingissä 22.3.1948.

Kunnioittaen

Gunnar Rosén.

K y m i .

=====

Sunila - Kaarniemi.

K a i v a u s k e r t o m u s .

=====

Kymin kunnan historiatoimikunnan toimeksiannosta tutkin 8.8. - 15.8.1947 välisenä aikana eräitä Kymin pitäjän Sunilan ja Kaarniemen kylien alueella sijaitsevia muinaisjäännöksiä, jotka tavataan kolmion muotoisella alueella Östringin lahden ns. Höyterinpohjan ympäristökallioilla, kahden puolen Sunilan - Kaarniemen välistä kylänrajaa. / Kartta 1./ Alueen keskuksen muodostaa Sundbergin / kartoilla Salovaara/ talo, jonka läheisyydessä on kaikkiaan yhdeksän tavallista pyöreätä pronssikautista hautaroukkiotyyppiä olevaa rauniota tai sellaisen jäännöstä /N:ot 1-5, 7-10; kartta 2./, kolme kivilatomusta, joita voitaneen nimittää venelatomuksiksi /N:ot I-III./ sekä yksi tuntematonta tyyppiä oleva suurehko, suorakaiteenmuotoinen hautaroukkio /N:o 6./. Näistä tutkittiin 5 pyöreätä roukkiota tai sellaisen jäännöstä /N:ot 1-2, 4-5, 10./, kaikki kolme latomusta sekä em. poikkeuksellinen raunio 6. Eri kallionselänteille jakautuen muodostavat muinaisjäännökset keskenään neljä ryhmää /I - IV./, joista ensimmäinen sijaitsee Sunilan puolella, muiden kolmen sensijaan kuulussa Kaarniemeen.

Ryhmä I /"Sunakieli"/ sijaitsee paikalla, jonka koordinaattien keskiarvo on $x=9932$; $y=1164$; $h=n. 15$ m.mp. Kiintopisteen punnitus suoritettiin merenpinnasta 8.8.1947 klo 10.30 ja saatiin sen abso-

luuttiseksi korkeudeksi 14.5 m.mp. Paikka on metsän keskeltä kohoava, n. 100 m:n pituinen, hyvin harvaan mäntyä ja kuusta kasvava, NW - SE suuntainen kallionselänne, jonka korkeimmalla harjanteella rauniot sijaitsevat rivissä. /Kartta 2./ Kylänraja kulkee pitkin kallion itä-laitaa, joka laskeutuu loivasti tiheään, kivikoiseen metsään. Länsilaita muodostaa lähes kymmenen metrin korkuisen jyrkänteen, joka on koitunut useimpien raunioiden turmioksi. Raunioilta on avara näköala sekä länteen että varsinkin etelään, merenulapan yli. /Kuva 1./

Raunio 1 pohja
tutkittu

Raunio 1 on pohjoisin Sunakielen roukkioista. Sen ovat paineet perusteellisesti tuhonneet vierittämällä kivet jyrkänttä alas, niin että nykyisellään on enää tuskin muuta kuin raunio paikka todettavissa. Ilmeisesti rauniokivien rapautumisen ja lohkeilemisen kautta on paikalle jäänyt n. 5 - 10 cm:n vahvuinen pyöreä, sorasta ja pienistä kivenlohkeamista koostunut läikkä, raunio-pohja, jonka perusteella raunio alkuperäisten dimensioiden voitiin todeta olleen N - S ja W-E halkaisijoina 5.5 m ja 6m. Kooltaan on alkuperäinen raunio siten ollut samankokoinen kuin jäljempänä esitettävät rauniot 2 ja 3, joiden kaltainen se myöskin muissa suhteissa lienee ollut. Tasaisella kalliolla sijaitseva raunio-pohja tutkittiin, mutta ainoatakaan luunsirua enempää kuin muutakaan löytöä ei tavattu. Paikotellen oli havaittavissa hiukan nokea, joka kuitenkin vaikutti luonteeltaan sekundääriseltä. Kalliopohja /graniittia/ ei ollut rapautunut, joten ainakaan suurta roviota paikalla ei ole ollut.

Raunio 2 sijaitsee edellisestä kymmenkunta metriä etelään, loivasti viettävällä kalliopohjalla. Sen länsipuolisko on tuhottu samalla tavalla kuin raunio 1, minkä lisäksi sitä jo luultavasti tätä ennen on keskeltä pengottu, mutta itäpuolisko on säilynyt. Raunio N-S halkaisija on 7m ja W-E halkaisija n. 6m. Jälkipuoliskoinen halkaisija ei länsiosan hävittämisen takia enää ollut tarkasti määrättävissä. Keskustan penkomisen takia ^{ei}myöskään raunio alkuperäiskorkeus ollut enää täsmälleen määrättävissä, mutta lienee se ollut n. puolitoista metriä. Raunioon kuuluu selvä, kahden miehen nostannaisista kivistä

laadittu kehälatomus, joka ei ole aivan pyöreä eikä aivan säännöllinen, vaan hiukan soikeahko. Itse raunio on ladottu miehennostannaisista kivistä, ilman maatyttä, suoraan kallion päälle. Pohjalla oli nykyisellään tosin aivan ohut sorakerros, mutta sen alkuperä näytti samalta kuin rauniossa 1, ts. kivien rapautumisesta syntyneeltä. Kahdessa kohdin kehäkiveyksen läheisyydessä oli havaittavissa hiukan hiiltä. Löytöinä saatiin rauniosta hiukan poltettuja luita /Löydöt 1,3,4./, joista kaksi parhaiten säilynyttä on todettu ihmisen sormiluiksi. /Anal. tri Harry Blomquist./ Muut ovat vain hyppysellinen pieniä siruja. Mahdollisesti on huono polttaminen vaikuttanut luiden suureen häviämiseen. Rauniosta löydettiin lisäksi pieni valkea merenkivi, maasälpää /Löytö 2/ joka kenties on haudassa ollut samassa asemassa kuin eräistä muista haudoista tavatut kvartsinsirut. - Kartta 3, kuva 2.

Raunio 3 sijaitsee edellisestä n. 20 m etelään. Nykyisellään se on ryhmän suurin ja parhaiten säilynyt raunio, vaikka 1 ja 2 lienevät alunperin olleet sen kanssa jokseenkin samankokoiset. Raunio sijaitsee kallioharjanteen korkeimman osan äärimmäisessä eteläpäädyssä, missä sillä on ympäristöön nähden hallitseva asema. Keskustasta sitäkin on jonkin verran pengottu, mutta muuten se on vahingoittumaton. Kehäkiveys on näkyvissä eivätkä varsinaiset kekokivet mene sen ulkopuolelle. Raunio näyttää erittäin huolellisesti ja täsmällisesti rakennetulta. Sen halkaisijat ovat 7m ja korkeus n. 2m. Sitä ei tutkittu. - Kuva 3.

Raunio 4 on täysin tuhottu. Se on sijainnut miltei kiinni edellisessä rauniossa, sen etelälaidassa, voimakkaasti etelään ja lounaaseen viettävällä kalliorinteellä. Siitä on jäljellä ainoastaan muutaman metrin pituinen kehänkatkelma sekä jonkin verran samanlaista pohjasoraa kuin raunio 1:ssä. Sora tutkittiin, mutta sitä ei löydetty mitään. Kehänkatkelmasta päätellen raunio on ollut hiukan pienempi kuin edelliset.

Raunio 5 on puolestaan miltei tavannut edelliseen raunioon ja sijaitsee siitä hiukan kaakkoon pienellä, erillisellä kallokumpareella. Siitä on jäljellä ainoastaan joukko hajoitettuja kiviä. Raunion pohjan

Raunio p.
tutkittu

Hyvä kummitus
raunio

tuhottu
tutkittu

huonk.

keskuksen muodostaa n. puolen metrin syvyinen ja parin metrin pituinen kallionsyvennys, joka nyt oli puolillaan multaa ja soraa. /Syvennys oli avoimena hajoitettun raunion keskellä./ Syvennys tutkittiin, mutta minkäänlaisia löydöksiä ei siitä tavattu. - Kuva 4.

Latomus I on huomionarvoisin Sunakielen muinaisjäännöksistä. Muutaman metrin päässä raunioiden 3-5 itäpuolella, pienellä terassimaisella kalliontasanteella, sijaitsee nimittäin n. 7 m:n pituinen ja 3.5 m:n levyinen /ulkopituus ja -leveys/ kivilatomus, jota nähdäkseni perustellusti voidaan nimittää venelatomukseksi. Siihen kuuluu runkona suurehkoista, jopa metrin pituisista kivenlohkareista, laskettu yksinkertainen kivikehä, joka varsinkin länsipäädyssään on erittäin huolellisesti rakennettu; kehän muoto on hyvin pitkulainen ja suippokärkinen soikio, jonka pohjapiirroksen yhdenkaltaisuus veneen muodon kanssa on ilmeinen. /Kartta 4./ "Veneen" sisäpituus on 5 m ja sisäleveys 1.5 m. Puolivälistään itäpäättyyn päin muuttuvat laidat epäsäännöllisemmiksi ja aukollisemmiksi ollen epäselvimät aivan itäpäädyssä, mutta noudattavat kuitenkin sijoittumissaan näiltä osiltaankin tarkoin symmetristä veneenmuotoa. Säännöllisyys ja tasaisuus koskee kuitenkin vain kehän sisäpuolta, kun taas kehäkivien ulkosyrjien muodostama linja on hajanainen ja rikkonainen. Kehää ympäröi runsas, epätasainen määrä mienhennostannaisia-, pikkukiviä ja soraa. /Kts. kartta 4, kuvat 4-5./ Latomuksen ulkolaidat ovat epäilemättä koostuneet näistä, mutta siitä, minkälainen kehän ulkopuolisten kivien alkuperäinen, täsmällinen sijoitus latomuksessa on ollut, ei sen nykyisen kunnan perusteella voida esittää kuin arvailuja. Ilmeistä kuitenkin on, että niiden asemissa on alkuperäisiin nähden tapahtunut verrattain suuria siirtymisiä. Osa latomuskivistä, varsinkin sen kaakkoislaitaa pitkin kulkevan terassijyrkänteen läheisyydessä, on kokonaan liukunut latomuksen yhteydestä. Parhaiten säilyneeltä näyttää latomuksen äärimmäinen etelänurkkaus /kuvassa 4 männyn kohdalla/, joka saattaa antaa viitteen latomuksen alkuperäisestä ulkonäöstä. Sen mukaan olisi latomus ollut koostunut kahdesta sisäkkäisestä kivikehästä, joiden välitila olisi ollut täytetty kivillä ja pikkukivillä, ja latomuksen olisi siis muodostanut

eräänlainen, n. 3/4 m:n paksuinen ja pääasiassa vain yhden kivikerroksen korkuinen, veneenmuotoinen kehävalli. Mitkään merkit eivät viittaa siihen, että runkokehää ympäröiviä kiviä olisi alunperin käytetty siten kuin jäljempänä esitettävässä latomuksessa II, joka on kokonaisuudessaan panostettu kivillä ja maalla. Latomus I ei varmasti ole hauta, kuten kaikesta päätellen latomus II, vaan ainoastaan pelkkä avoin latomus. Lukuunottamatta latomus I:n itäpäättä, joka muutenkin oli pahimmin hajonnut, ja missä kehän sisäpuolelta oli poistettava muutamia sinne sortuneita pienehköjä irtokiviä, ei latomuksen puhdistaminen siihen kuntoon, missä se valokuvissa esiintyy, vaatinut muuta kuin jäkälän ~~ja~~ ja muutamiin nurkkauksiin kerääntyneen vähäisen sammalmullan poistamista. Latomuksen kaakkoislaidassa, kohdassa D, oli kuitenkin havaittavissa n. 10 cm:n vahvuinen, rajoitettu, hiilen ja hienon soran sekainen maakerros, josta otettiin maanäyte. - Latomuksen yksityisistä kivistä kiintyi huomio kahteen, merkityt kartassa kirjaimilla A ja C. C on latomuksen itäkärjessä oleva suuri, epämuotoisen suunnikkaan tai kolmion muotoinen laakakivi, joka nykyisin lepää kyljellään toisten kivien päällä, mutta näyttää alunperin seisseen pystyssä keuhalla syrjäillä. Koska eri syistä on aihetta olettaa, että latomuksen tämä pää kuvaa veneen keulaa, olisi kyseisen kiven tällöin ilmeisesti katsottava merkitsevän veneen ylöskohoavaa keulanhuippua. - A taas on pitkänomainen kivi, joka sijaitsee yksinään poikittain keskellä venettä. Luultavinta on, että se on peräisin kohdasta B kaakonpuoleisessa kehäkiveyksessä, missä tällä kohdalla on juuri A:n kokoinen aukko, mutta mahdollisuuksien rajoissa on myöskin, että A on alkuperäisellä paikallaan kuvaten laivan tuhtoa tms. - Kartta 4, kuvat 4 - 6.

Ryhmä II /"Rantahöyteri"/ sijaitsee edellisestä ryhmästä n. 200 m itäkaakkoon, Kaarniemen puolella, paikalla, jonka koordinaattien keskiarvo on $x = 9952$; $y = 1158$; $h = n. 15$ m.mp. Kiintopisteen punnitus suoritettiin merenpinnasta 15.8.1947 klo 11.00 ja saatiin sen absoluuttiseksi korkeudeksi 15.97 m.mp. Paikka on metsän keskeltä ko-

hoava, mäntyä ja kuusta kasvava kallionniemeke, josta metsä nykyisin peittää näköalan merelle. Rauniot 7 ja 8 sekä latomus II sijaitsevat lähellä toisiaan niemekkeen länsilaidan muodostavan kallionjyrkänteen reunalla, kun taas raunio 9 sijaitsee erillään, edellisistä n. 50 m itäkaakkoon, niemekkeen itälaidalla. Ryhmän rauniot ovat paremmin säilyneet kuin Sunakielen rauniot. Okaista näistäkin on tosin jonkinverran pengottu kuitenkin ilman että vakavampia vaurioita olisi aiheutunut.

Raunio 8

Rauniot 7 ja 8 vaikuttavat sekä ulkonäkönsä, kokonsa että sijaintinsa puolesta samankaltaisilta kuin Sunakielen rauniot. Raunio 8 on tosin hieman niitä pienempi halkaisijoiden ollessa vain 4-5 m ja myöskin korkeuden senmukaisen. Kumpaakaan ei tutkittu.

Hyväk.

Raunio 9 on suurin tutkimani alueen raunioista halkaisijoiden ollessa toistakymmentä metriä ja korkeuden kolmatta metriä. Raunio on myös alueen alhaisin sen alarajan ollessa vain 10.8 m.mp. Sen sijaintipaikka melkein Sundbergin pihan laidassa poikkeaa myös kaikista muista raunioista sikäli, että raunion pohjana ei ole kallio, vaan muinaisen rantakivikon muodostama somerikko, ja että se ei sijaitse rinteiden yläreunassa, vaan sen puolivälissä. Rakenteellisesti raunio ei päältäpäin näyttänyt poikkeavan aikaisemmin kuvatuista, mutta sen muoto vaikutti kumpumaisemmalta ja pohjapiirros epäsymmetrisemmältä kuin niissä. Viimeksi mainittuun seikkaan lienee tosin kaltevilla sijainnilla ollut osuutensa. Raunio on hyvin säilynyt; ainoastaan roukkion lakea on hieman pengottu, mutta vain hyvin matalasti. Aika ja vaurat eivät valitettavasti riittäneet raunion tutkimiseen.

Latomus II sijaitsee kalliolla aivan raunio 8:n vieressä, sen luoteispuolella, kaakkoispää melkein rauniossa kiinni. ~~Ennen~~ Ennen kaivausta se erottui kalliolla kolmionmuotoisena, sammaleen peittämänä maakumpareena. Veneen muoto on tässä tapauksessa aivan ilmeinen, ja monessa suhteessa koko latomus on huomattavasti selväpiirteisempi kuin Sunakielen latomus. Eräitä merkittäviä eroavaisuuksia näiden kahden välillä on kuitenkin todettava. Latomus II on ensinnäkin huomattavasti pienempi kuin I pituuden ollessa vain 4 m ja leveyden 1.5 m. /Ul-

kopituus ja -leveys./ Toisekseen se oli kokonaisuudessaan panostettu kivillä ja maalla. Kolmanneksi siitä tavattiin poltettu ihmisenluu /Anal. tri Harry Blomquist./, joten sitä lienee pidettävä hautana. - Varsinaisen venekehän muodostaa yksinkertainen, veneen pohjapiirroksen muotoinen kivirivi, joka ei ole yhtä huolellisen tiivis kuin Sunakielen latomuksessa, mutta muodostamaltaan kuvalta selvempi kuin siellä. /Kartta 5, kuva 7./ Kivinä on käytetty pyöreähköjä, miehennostannaisia luonnonkiviä. /Kuva 9./ Kehän sisäpuoli on panostettu pienemmillä kivillä ja maatäytteellä, joka on selvästi alkuperäistä, eikä sekundärisesti kivenlomiin syntynyttä. Siinä erottuu erikoisesti kellertävä, suurirakeinen sora. Paikka on paljasta kalliota, joten maatäyte on täytynyt tuoda muualta, luultavimmin latomuksen alapuolella olevan muinaisen merenpoukaman rannoilta. /Kuvat 7-8./ Luu löytyi aivan latomuksen pohjalta, koillisseinämän viereltä. /Kuva 9./ - Latomus lähtee ikäänkuin suoraan ulos rauniosta 8, ja kaikesta päätellen kuvaa sen pois päin oleva luoteiskärki veneen keula a. Se on mm. huomattavasti terävämpi kuin tylppä, raunio 8:aan nojaava kaakkoispää. Ilmiö vastaa Sunakielen latomuksen suhdetta sikäläisiin raunioihin. /Latomus II:n kaakkoispää saattaa tosin olla hiukan virheellisesti esiinkaivettu johtuen siitä, että tämän pään kehä oli ensinnäkin epäselvempi kuin latomus muuten, ja toiseksi siitä, että muuan työmiehistäni oli sattuneen väärinkäsityksen vuoksi alkanut tältä kohdista omin päin purkaa latomusta, eikä paikalle ehtiessäni enää pystynyt aivan tarkoin rekonstruoimaan kehäkivien alkuperäistä asemaa. Kuten kartasta sekä kuvasta /kuva 7/ ilmenee, vaikuttaa latomuksen tämä pää esiinkaivetussa muodossaan hieman tyypistetyltä ja epämääräiseltä. Suuresta virheestä ei kuitenkaan voi olla kysymys./ Latomuksen kärjessä, aivan kärkikiven B vieressä, kehän ulkopuolella, on yksinäinen, varsinaiseen keuhän kuulumaton pyörökivi A. Mikäli Sunakielen latomuksessa olettamus kivistä C pitää paikkansa, on A täällä ilmeisesti vastannut sitä ja alunperin ollut B:n päällä. Kiinnitettäköön huomiota siihen, että A ja B ovat jokseenkin samankokoisia ja suurempia kuin kehäkivet yleensä. - Kartta 5, kuvat 7-9.

Ryhmä III /"Itähöyteri"/ sijaitsee edellisestä ryhmästä parisen sataa metriä itäkaakkoon, Sundbergin talon itäpuolella olevilla kallioilla, paikalla, jonka koordinaatit ovat $x = 9970$; $y = 1147$; $h \neq 16$ m.m.p. Kiintopisteen punnitus suoritettiin merenpinnasta 15/8 1947 klo 8.00 ja saatiin sen absoluuttiseksi korkeudeksi 16.39 m.m.p. Paikka on mänty- ja kuusimetsää kasvavaa kalliota, joka idänpuolelta reunustaa nykyisen Sundbergin talon peltoaukeaa, muinaista saaristosalmea. Ryhmään kuuluvat raunio 10 ja latomus III, jotka sijaitsevat vierekkäin tavalliseen tapaan kalliojyrkänteen reunalla, kohdalla, josta on ollut avoin näköala sekä edessä kulkevalle salmelle että merelle. Raunio 9 sijaitsee suoraan vastapäätä, salmen vastakkaisella rannalla.

Raunio 10 on läpimitaltaan suunnilleen Sunakielen ja Rantahöyterin raunioiden kokoinen /S-N halkaisija 5.5 m, W-E halkaisija 6.5m/, mutta niitä matalampi /korkeus vain vajaa metri/ ja huolimattomammin rakennettu. Raunio oli hyvin säilynyt, tavannukaisesti vain hieman keskeltä pengottu. Selvää kehäkiveystä rauniossa ei ollut, ja aikaisemmin kuvatuista se poikkesi myöskin sikäli, että sen pohjaa peitti n. 10 - 15 cm:n vahvuinen sorakerros, suunnilleen samanlaatuinen kuin latomuksessa II. Samoin kuin siellä on sora täälläkin täytynyt tuoda muualta. Soran seasta, varsinkin raunion laidoilta löytyi hiukan hiiliä /näyte./, mutta muista löydöistä raunio oli tyhjä. - Kartta 6.

Latomus III sijaitsee raunio 10:n vieressä, sen koillispuolella, kärki melkein rauniossa kiinni. Latomuksiin I ja II verraten se on perin epämääräinen ja sekava, eikä mistään varsinaisesta muodosta, ainakaan veneenmuodosta juuri voida puhua. /Kartta 7./ Kiviryhmä on kuitenkin selvästi harkinnalla tehty latomus, eikä mikään tilapäis- vielä vähemmän luonnonmuodostuma. Syynä sen nykyiseen sekavuuteen saattaa osittain olla se, että latomuksessa on suurelta osaltaan käytetty pystykiviä, jotka kaltevallalla kalliolla ovat kaatuilleet ja seonneet. Osa latomuksen kivistä on myöskin syösty jyrkänteeltä alas. Epäilemättä latomus III sekavuudestaan huolimatta on luettava samaan kategoriaan kuin latomukset I ja II, joista se vielä muistuttaa lähinnä edellistä. Samoin kuin sekin on myös latomus III pelkkä avoin latomus vailla mitään hau-

luukseen viittaavia merkkejä tai merkkejä siitä, että kehää ympäröivää kivimassaa olisi käytetty latomuksen panostamiseen. Minkäänlaisia löydöksiä ei latomuksen yhteydessä tavattu. - Latomuksesta otettu valokuva epäonnistui. Kartta 7.

Ryhmä IV /"Pohjoishöyteri/" sijaitsee edellisestä n. 350 m pohjoiseen, Sundbergin peltoaukean toisella laidalla, paikalla, jonka koordinaatit ovat $x = 9966$; $y = 1180$; $h = 13.5$ m.mp. Kiintopisteen punnitus suoritettiin merenpinnasta 12.8.1947 klo 14.30 ja saatiin sen absoluutiseksi korkeudeksi 12.82 m.mp. Paikka on pieni kalliotasanne kuusimetsää kasvavan, itäänpäin viettävän louhikon laella, mistä aikoinaan on ollut avoin näköala nykyisten Sundbergin peltujen paikalla virranneelle saaristosalmelle.

Raunio 6 on ainoa tähän ryhmään kuuluva raunio. Kaivauksessa se osottautui koko alueen mielenkiintoisimmaksi muinaisjäännökseksi, joka täysin poikkesi kaikista edellä esitetyistä. Sen erikoislaatuisuus ilmeni osittain jo ennen kaivauksen aloittamista. Roukkio, joka on n. 8 m pitkä ja 5.5 m leveä, oli huomattavan pitkulainen ja tasainen, ja jo ennen sammalen poistamista oli lounaispäädyssä havaittavissa kehän suora, korkea ja kerroksellinen rakenne. Rauniota oli hyvin vähän pengottu. - Kaivauksessa ilmeni, että raunion muoto on koilliseen kapeneva suorakaide, jonka rungon muodostaa hyvin suurista, jopa puolentoista metrin läpimittaisista kivistä rakennettu kehä. Kehä lienee alunperin ollut jokseenkin tasakorkea ja n. 75 cm:n korkuinen. Korkeuden tasoitus on saatu aikaan latomalla pienimpien kivien kohdalla kaksi tai kolmekin kivikerrosta päällekkäin. Raunion nykyisessä kunnossa on luonnollisestikuitenkin suurin osa tästä rakenteesta lauennut. Kehän sisus on täytetty miehennostannaisilla kivillä kehän yläreunan korkeuteen. Roukkion keskus on sen nykyisessä kunnossa vain kolmisenkymmentä cm reunoja korkeammalla ja alunperin lienee erotus ollut vieläkin vähäisempi. Ne kivet, joita oli havaittavissa maanpinnalla kehän läheisyydessä, sen ulkopuolella, lienevät nimittäin kaikki lauennut roukkion laelta, varsinkin sen laitosista. Alunperin on kehän ulkopuolella tuskin ollut kiveystä, siinä määrin epätasaisista ja

tilapäiseltä tuntuva oli sen esiintyminen. Missä kehän ulkopuolisten kivien tiheys suureni, oli varsinaisissa roukkiokivissä aina todettavissa vastaava vajoaus.

Rauniota purettaessa paljastui suunnilleen sen pituuskeskilinjalta, n. 3 m:n etäisyydellä toisistaan, kaksi läpi koko roukkion tunkeutuvaa n. metrin korkuista pystykiveä. /A-B, kartat 8-9, kuvat 10-11./ Näiden huiput olivat suunnilleen varsinaisen roukkiolatomuksen pintatasossa, hiukan sitä ylempänä./Kts. kartta 9./ Muita rakenne-erikoisuuksia, sisälatomuksia tms. rauniOSSA ei havaittu. Kiinnitettäköön kuitenkin huomiota kahteen symmetrisesti toisiaan vastaavaan ulkonemaan /C-D/ itse kehälatomuksessa, niitä vastaaviin, valikoituihin, pohjapiirrokseltaan puoliympyrän muotoisiin kiviin /E-F/ sekä sisäulkonemat muodostaviin kiviin /G-H/.

Raunion pohjan peitti n. 10-15 cm:n vahvuinen tummansävyinen kerros hiekkaa ja maata /Maanäyte 1./. Siitä tavattiin sieltä täältä puuhiilen siruja /Maanäyte 2./. Niinikään löytyi eri puolilta maakerroksesta kolme kvartsinpala, yksi puupalanen /Löytö 2/112./, sekä pieni, pyörökirveen teräosaa muistuttava, huonosti hiottu kiviase /Löytö 1/110/. Kvartsinsirpaleet on luultavasti isketty irti jostakin paikallisista kallioista, kun taas kiviase on valmistettu Suomessa tuntemattomasta kivilajista, todennäköisesti kambrilaisesta savesta, jota tavataan lähinnä Viron pohjoisrannikolta ja Aunuksesta. /Anal. Marjatta Syvänen, Pentti Eskola./

Alkuperäisessä muodossaan raunio 6 lienee ollut suorakaiteen muotoinen kivipanosarkku, jonka seinämät ovat olleet pystysuorat ja kerrokselliset. Kehän ulkopuolella ei kiviä liene ollut lainkaan. Raunion laki on ollut jokseenkin tasainen tai hyvin vähän kupera ja vain vähän kehän yläreunaa korkeammalla. Pystykivien huiput ovat olleet ^{n. 20-30 cm.} jokseenkin raunion ^{keskellä ylemmällä} laan ~~tasossa~~. Huolimatta rauniOSSA tavatuista hiilistä lienee se ollut ruumishauta, mihin olettamukseen antavat aiheen kaksi naapuripitäjästä Vehkalahdelta tunnettua hautaa, joilla on sukulaispiirteitä raunio 6:n kanssa. /Kts. kaivauskertomustani Vehkalahti, Summa, Pääskärri/

Kartat 8-9, kuva ^t 10-11.

Korkeussuhteita voidaan jossain määrin käyttää apuna Sunilan - Kaarniemen muinaisjäännösten dateerauksessa. Lähtökohdan muodostaa täällöin raunio 9, joka on alueen alin sen alarajan ollessa 10.80 m.m.p. /Punitus suoritettu merenpinnasta 15.8.1947 klo 11.00. Kaikki absoluuttiset korkeudet tarkistettu kehämittauksella. Merenpinnan korkeus kaivausaikana oli silmämääräisten havaintojen mukaan normaali./ Ajankohtana, jolloin raunio on rakennettu, täytyy rantaviivan olettaa olleen ainakin parisen metriä tätä tasoa alempana, koska tuskin on todennäköistä, että se olisi sijainnut aivan vedenrajassa, missä syysmyrskyjen tulvat saattavat nostaa vedenpintaa helposti puolitoista, jopa kolmattakin metriä. Merenpinnan korkeudeksi jäisi täällöin n. 9 m nykyisen merenpinnan yläpuolella, mikä paikallisissa maastosuhteissa melko hyvin sopisi vastaamaan raunio on rakentamisen aikuista rantaa. Jyrkkä louhikkorinne vaihtuu nimittäin täällä korkeudella, raunio alapuolella, loivaksi, hiekkaiseksi muinaissalmenpohjaksi. Nykyinen maankohoaminen on seudulla 3.7 mm vuodessa. /Tri Kukkamäen mukaan./ Edellyttäen, että maankohoamisnopeus on kysymykseen tulevana ajanjaksona pysytellyt suurin piirtein samana, vastaa 9 m:n maankohoaminen siis 2432 vuotta eli vuosilukua 484 e.Kr. Nähdöllä ei raunio 9 voine olla juuri vanhempi kuin ajalta n. 500 e.Kr, pikemminkin jonkin verran nuorempi, joten sen ajoitus siis lankeaa varsinaista pronssikautta nuorempaan aikaan.

Tämän seikan perusteella täytyy raunio 9 ilmeisesti eroittaa alueen muista samantyyppisistä raunioista, joiden ajoittaminen yhtä nuoriksi tuntuu ilmeisen mahdottomalta. Kiinnitettäköön tässä yhteydessä huomiota raunio 9:n toisista raunioista poikkeaviin piirteisiin, ennenkaikkea sen erilliseen ja erikoislaatuiseen sijaintipaikkaan. Mitä muiden raunioiden - lukuunottamatta poikkeuksellista raunio 6:ttä - korkeussuhteisiin tulee, ei niiden perusteella voida tehdä mitään luotettavia johtopäätöksiä. Ne sijaitsevat yleensä n. 15 m:n korkeudella, mutta näyttää siltä, että yleiskarttaan /Kartta 1./ merkitty kymmenen metrin korkeuskäyrä vastaa suurin piirtein raunioiden rakentamisen aikuista rantaviivaa. Tämän käyrän mukaan sijoittuvat rauniot sekä tutkimaillani alueella että lähialueilla Kymissä ja Vehkalahdella kauniisti

pienille kalliioisille merenniemekkeille, ja pitkin lähirannikkoja on yleensäkin todettavissa niiden läheinen kytkeytyminen 10 m:n korkeuskäyrään. Mahdollisesti voidaan ajan rantaviivaa tästä korkeudesta hiukan nostaa, mutta ei paljon, sillä esim. tutkimani alueen läheisyydessä, Östringin asutusalueen pohjoislaidassa sijaitsevilla kallioidella, totesin jäännökset kolmesta Sunakielen raunioiden tapaan/^{riviin/}sijoittuvasta ja rakenteellisesti niiden kaltaisesta rauniosta, jotka eivät sijaitse paljonkaan tätä korkeutta ylempänä. /Kartta 1, ryhmä 5./ Useimmissa tapauksissa ovat rauniot löydettävissä kohdista, joissa 15 ja 10 m:n käyrät kohtaavat toisensa tai ainakin tulevat toisiaan lähelle, ts. paikoilta, joilla tavanomukaiseen tyyliin on ollut korkeahko, merenpuoleinen rantajyrkäne. - 10 m:n maankohoaminen vastaa 2704 vuotta eli vuotta 756 e.Kr. Minkäänlaista ajoituksellista merkitystä ei tällä havainnolla luonnollisestikaan tarvitse olla, mutta mikään seikka ei myöskään puhu sitä vastaan, joten jonkinlaisena ylimalkaisena viitteenä seudun raunioiden keski-ikänsä sitä kenties voidaan käyttää. Rauniot ovat siinä määrin seikkä sijoitustensa, kokonsa että rakenteensa puolesta toistensa kaltaisia, että kovin suuria keskinäisiä ikäeroja - rauniot 9 ja 6 poisluettuina - niillä tuskin on.

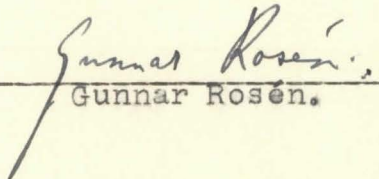
Venelatomukset ovat kaiken todennäköisyyden mukaan samanikäisiä kuin rauniot, joihin ne kussakin tapauksessa liittyvät. Kaikki kolme sijaitsevat aina kärki melkein jossakin rauniossa kiinni, ikäänkuin purjehtien ulos niistä.

Raunio 6:n ajoitus paikallisten kaivaushavaintojen pohjalta jää avoimeksi. Vertailu aiemmin mainittujen Vehkalahden pitäjän puolelta tavattujen parin haudan ja niiden korkeussuhteiden kanssa saattaa aikanaan kuitenkin tuoda valaistusta senkin suhteen. Yhdessä raunio 9:n kanssa on on raunio 6 ainoa tutkimani alueen muinaisjäännöksistä, joka sijoittuu 15 m:n käyrän alapuolelle. Tämän seikan sinänsä ei luonnollisestikaan tarvitse merkitä mitään, mutta huomiota voidaan kiinnittää siihen, että paikallisissa olosuhteissa sopisi raunio 6:n rakentamisen aikuista rannankorkeutta hyvin vastaamaan suunnilleen sama taso kuin raunio 9:n luona.

Sunilan - Kaarniemen muinaisjäännökset muodostavat vain pienen katkelman siitä samantyyppisten raunioiden vyöhykkeestä, joka päärmää tšekäläisiä rannikoita jatkuen paikotellen melko syvälle sisämaahan. Lähinnä seuraavat sijaitsevat vain muutaman sadan metrin päässä tutkimaan alueen rajoilta. Seudun muinaisjäännökset on inventoitu Blomqvistin ja R.Rosénin stipendiaattikertomuksissa, joissa myöskin kaikki edellä esitetyt mainitaan.

Venelatomuksia lienee tavattavissa Vehkalahden puolella, Salmin kylän alueella. Raunio 6:n kanssa sukulaispiirteitä omaavia raunioita on tiedossani ainakin aikaisemmin mainitsemani kaksi Vehkalahden Summassa. Mahdollisesti on myöskin saman pitäjän Neuvottoman kylän Korvenharjulla sijaitseva ns. Vehkalahden vanhimman kirkon raunio luettavissa samaan ryhmään. /Viimeksimainitusta valokuva R.Rosénin Vehkalahden pitäjän historian s. 134./ Ne esiintyvät aina yksinään suunnilleen samankaltaista paikanvalintaa noudattaen kuin pyöreät rauniotkin, 10 m:n korkeuskäyrän vaiheilla, muinaisilla rantarinteillä, mutta - sikäli kuin näistä tuntemastani kolmesta tai neljästä tapauksesta voi päätellä - ikäänkuin huomaamattomammilla ja vaatimattomammilla paikoilla ja enemmän sisämaahan viittaavilla linjoilla kuin useimmiten aivan avomeren niemikkeillä olevat pyöreät skandinaaviset hautaroukkiot.

Helsingissä 20.3.1948.

Gunnar Rosén.

Kymi
 Sunila - Kaarniemi.
 J. Rosen 1947.

Kuva 1.

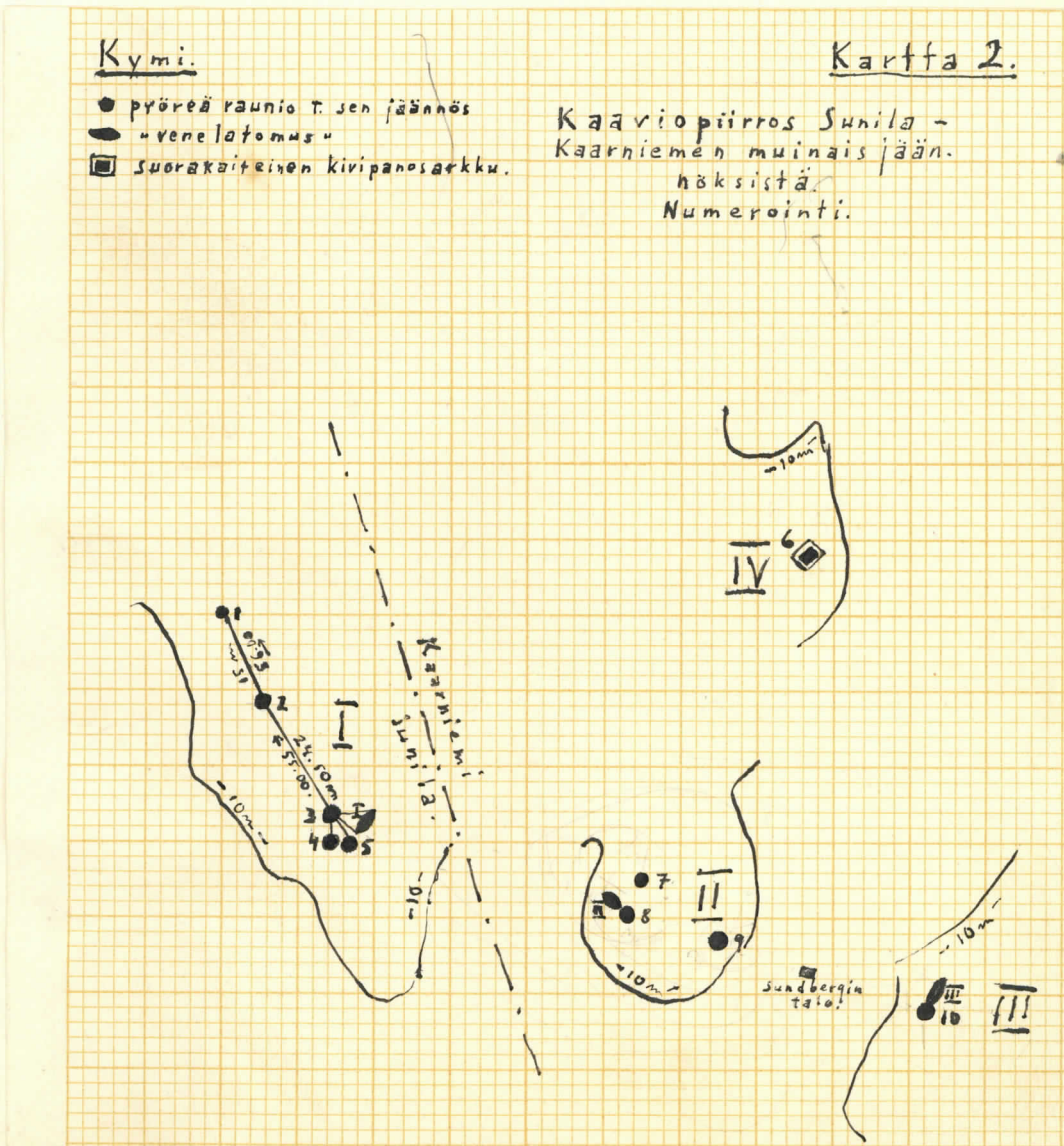
Näkiväli Sunila-Kaarniemen rönkkioilta etelään.

Kymi.

- pyöreä raunio t. sen jäännös
- "venelatomus"
- ▣ suorakaiteinen kivipanosaakku.

Kartta 2.

Kaaviopiirros Sunila -
 Kaarniemen muinaisjään.
 häksistä.
 Numerointi.

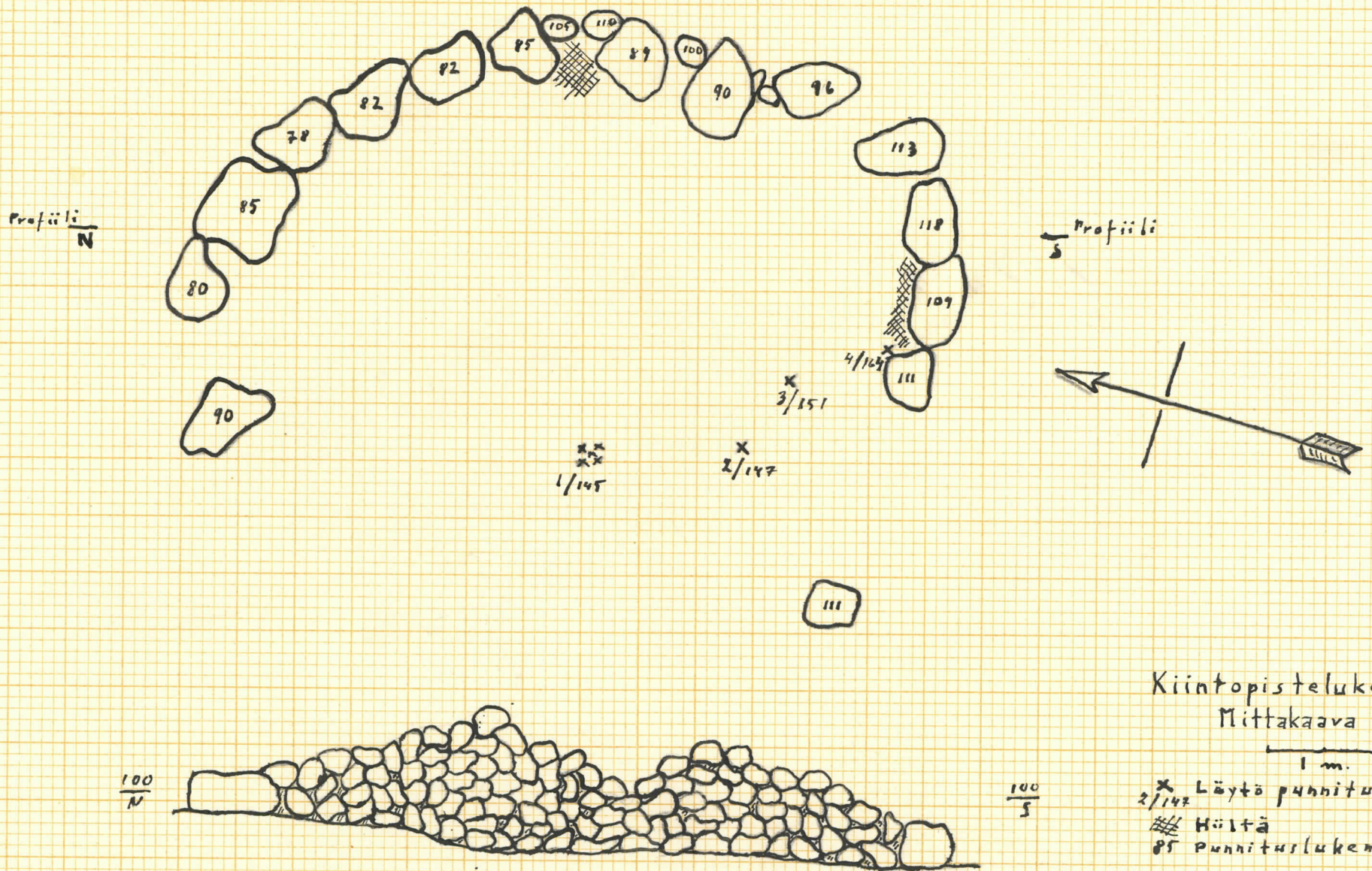

Kymi.

Sunila, Sunakieli.

X=9930 Y=1166 Kp=14.50 m. mp.

Kartta 3.
Hautaraunio 2.

Kiintopistelukema 215.
Mittakaava 1:50.

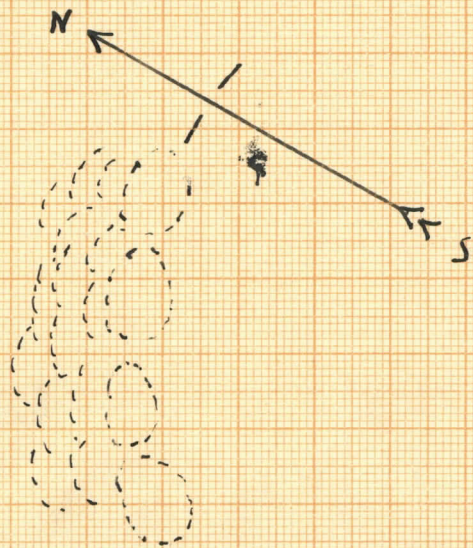
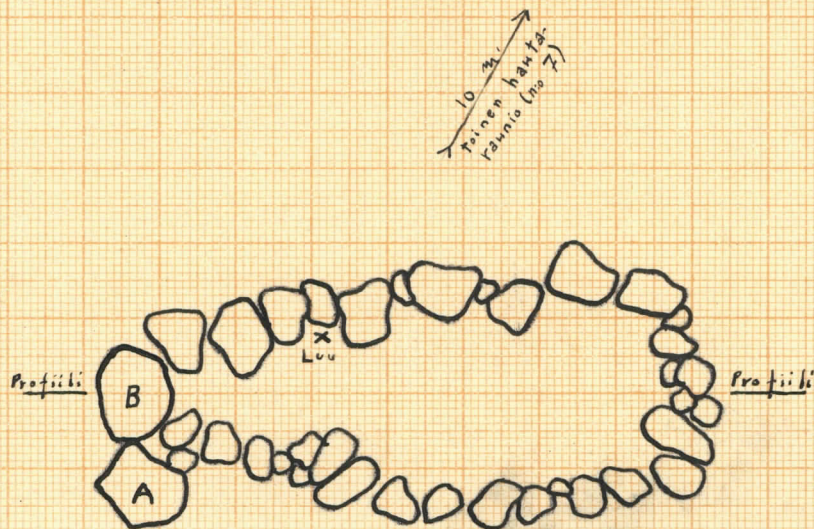
1 m.

x Löytö punnitukseen.
2/147
Höytä
85 Punnetuslukema.

Gunnar Rosén 1947.

Kymi
Kaarniemi. Höyteri.
X=9950 Y=1158 Kp= 15. 97.

Kartta 5.
Kivilatomus 2.

Pituuskeskustaprofiili.

Kiintopistelukema 182
Mittakaava 1:50

- x Löy
- /// Multaa ja hiekkaa.
- △ Soraa ja pikkukives
- Mauts no. 8n kehää

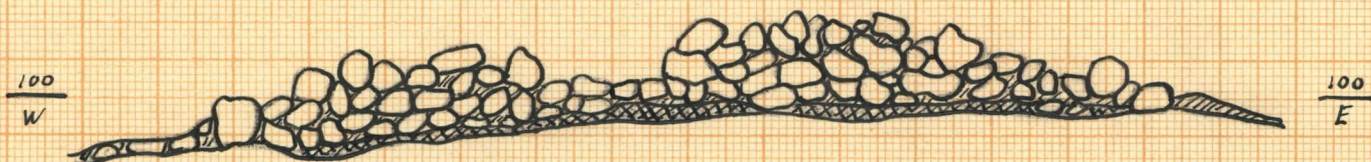
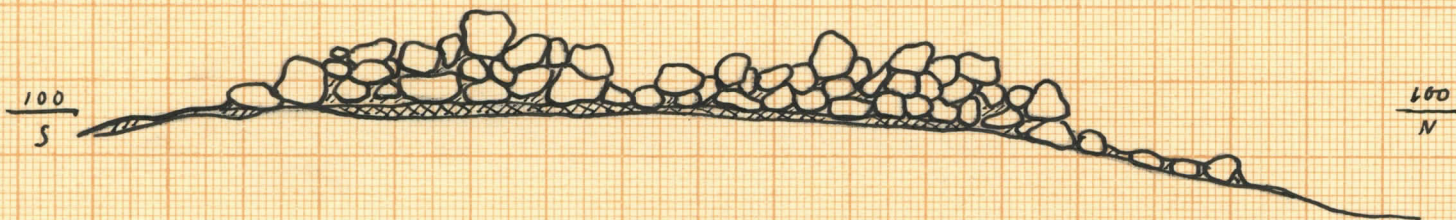
Gunnar Rosén 1947.

Kymi.

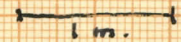
Kaarniemi. Höyteri.

X=9970 Y=1147 Kp=16.39 m.m.p.

Kartta 6.
Hautaraunio 10.

Kiintopistelukema 0.80.
Mittakaava 1:50.

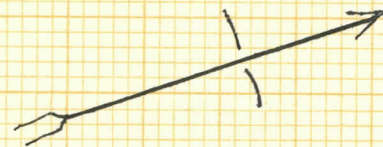
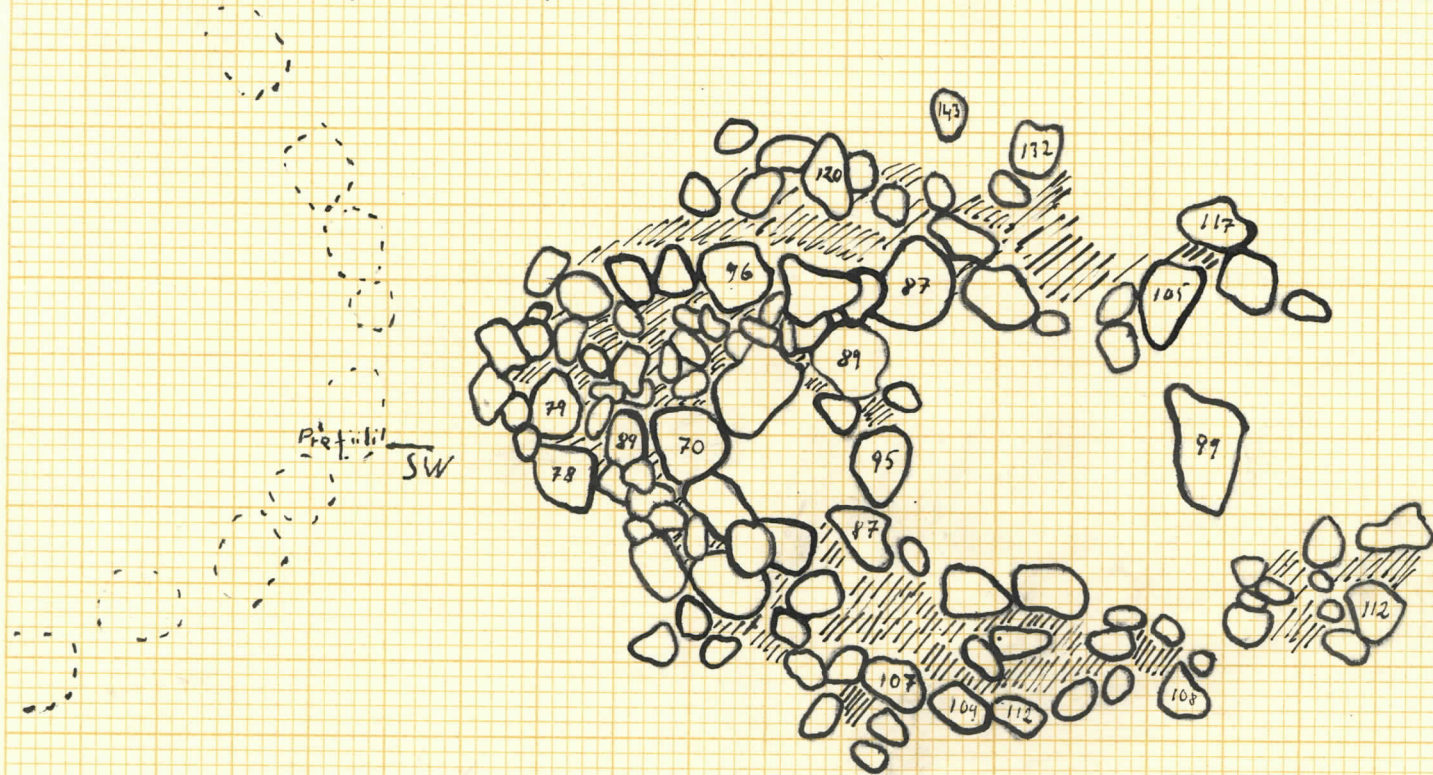
/// Multaa ja sammalta.
/// Soraa.

Gunnar Rosén 1947.

Kymi.

Kaarniemi, Höyteri.
X=9970 Y=1147 Kp=16.39 m.m.p.

Kartta 7.
Hautaraunio 10.
Kivilatomus 3.

NE Profilili

Kiintopistelukema 80.
Mittakaava 1:50.
1 m.

//// maata ja soraa
99 punnituslukema

100
N

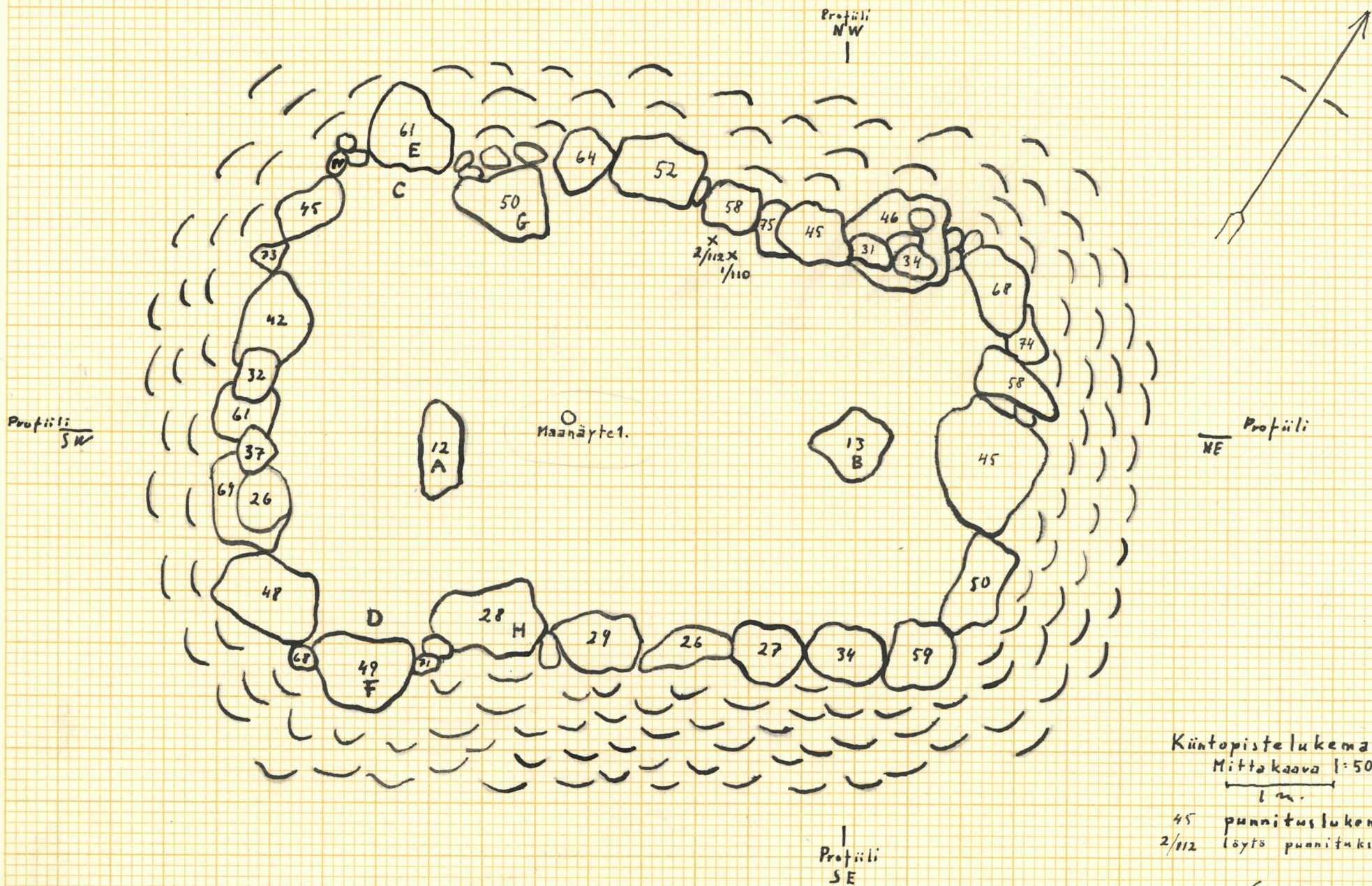

100
S

Kymi.

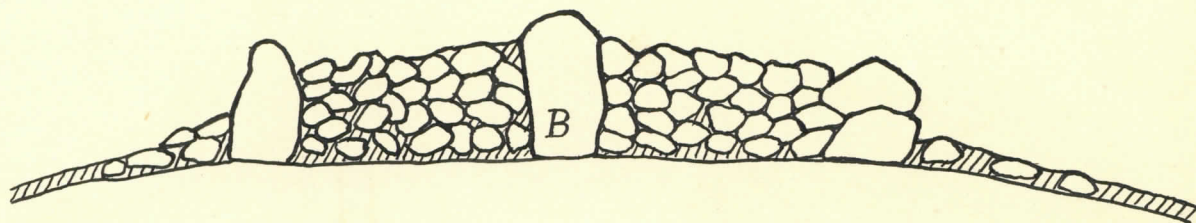
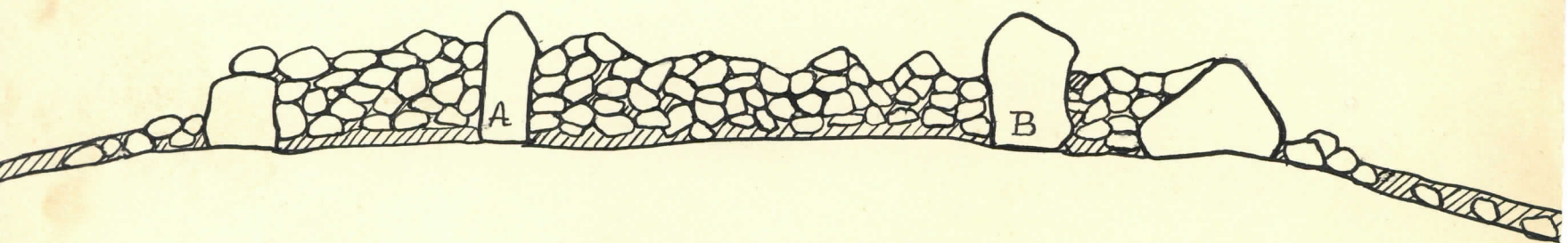
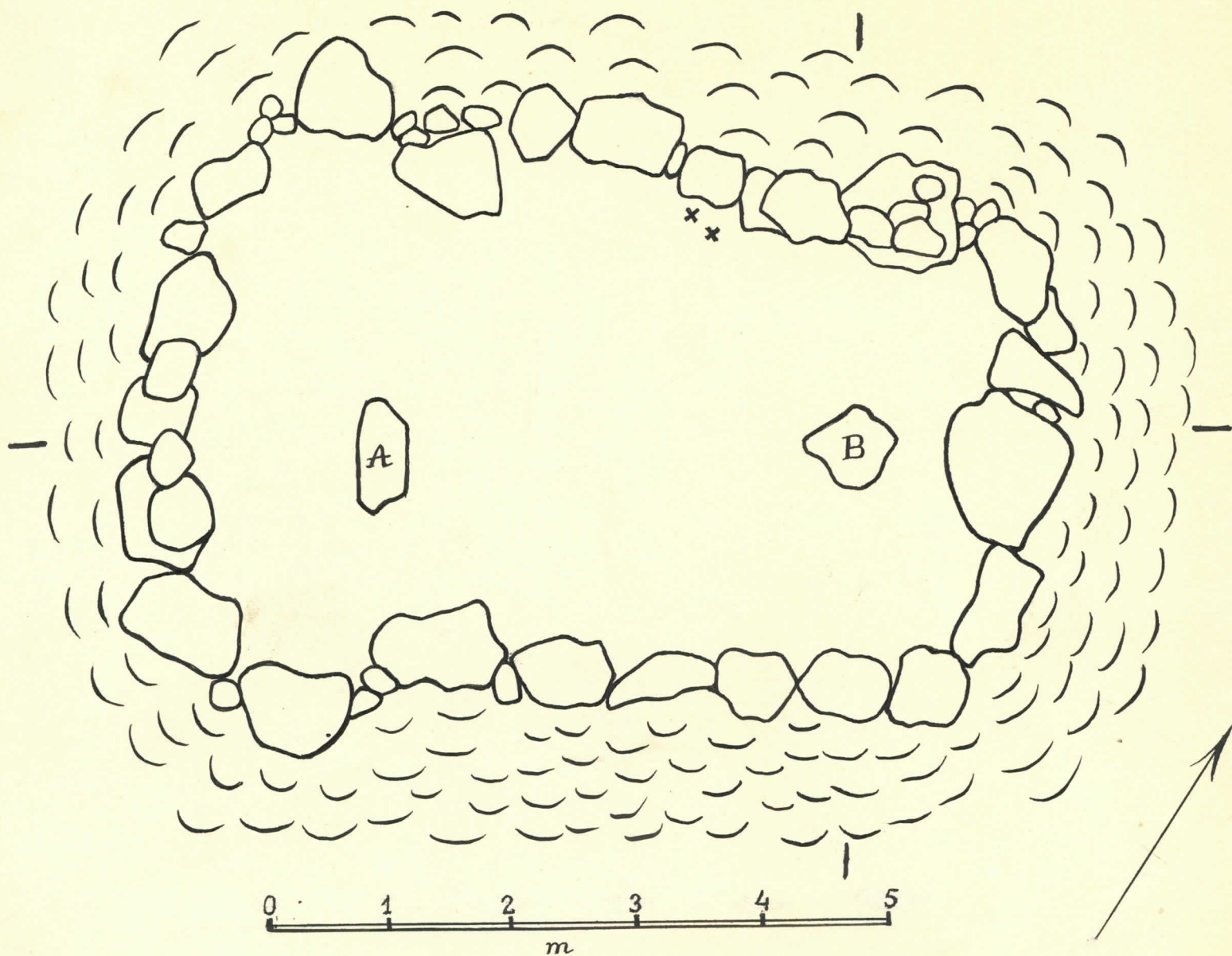
Kartta 8. Hautaraunio 6. ✓

✓ Kaarniemi Höyteri.
X=9966. Y=1180 Kp=12.82 m.m.p.

Käntöpistelukema 186.
Mittakaava 1:50.
1 m.
45 punnituslukemia.
2/112 löyty punnitukseen.

Guusje P. 1947

Kymi
 Kaarniemi, Höyteri
 Gunnar Rosén 1947.
 Hautaraunio 6.

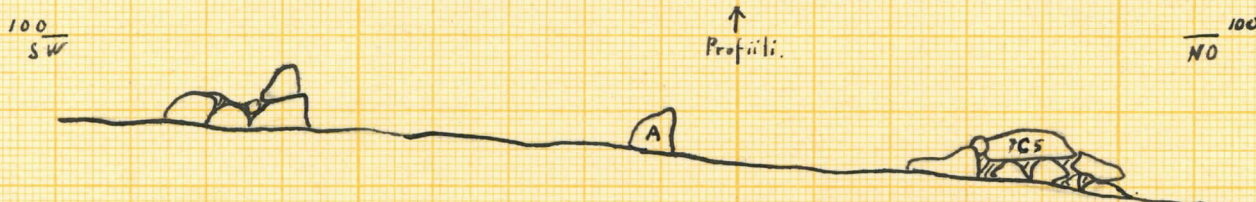
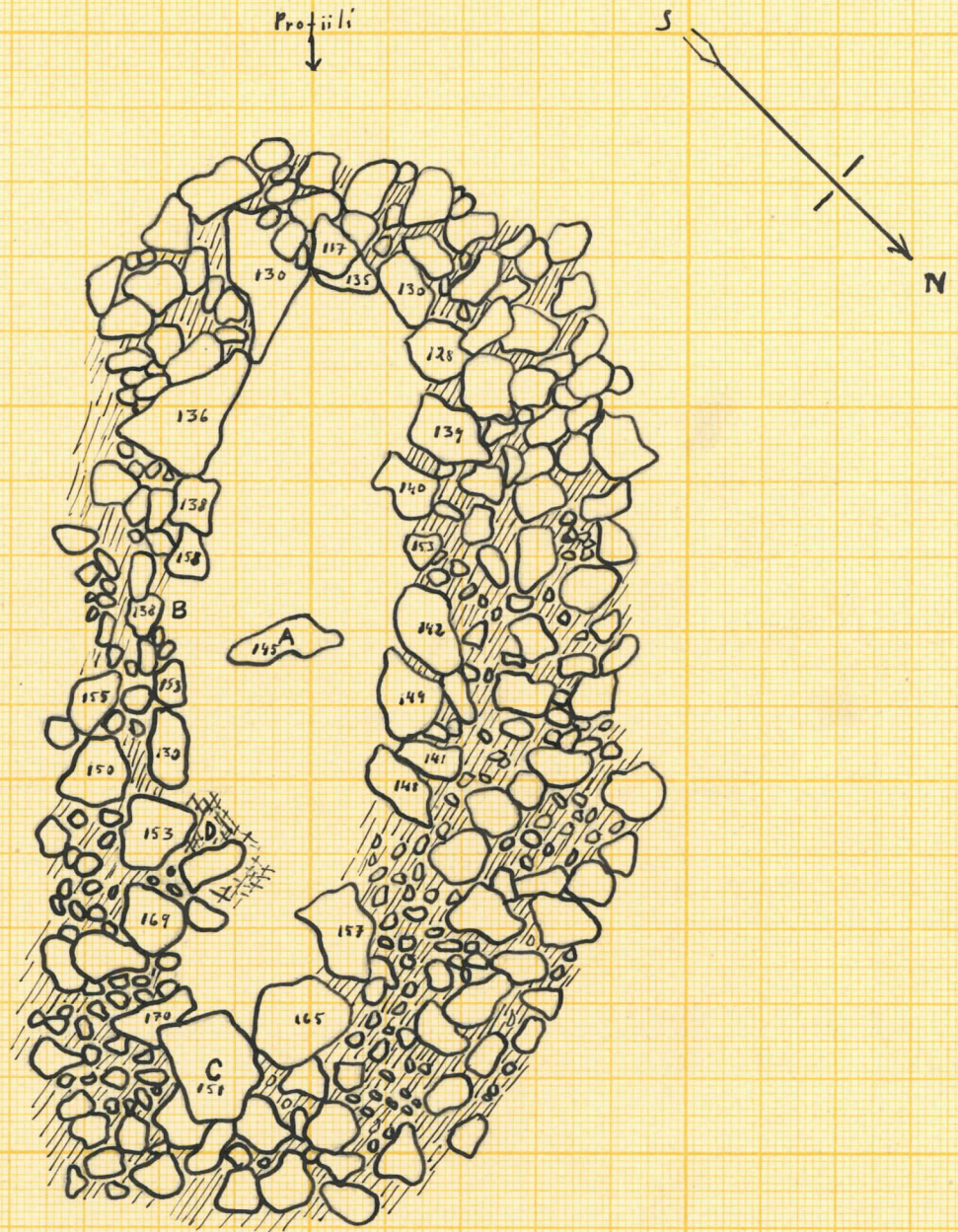
← 10 cm →

Kymi.

Sunila. Sunakieli.

X=9934 Y= 1164 Kp.= 14.50. m.m.p.

Kartta 4.
Kivilatomus I.

Kiintopistelukema 195.
Mittakaava 1:50

1 m.

Kymi.

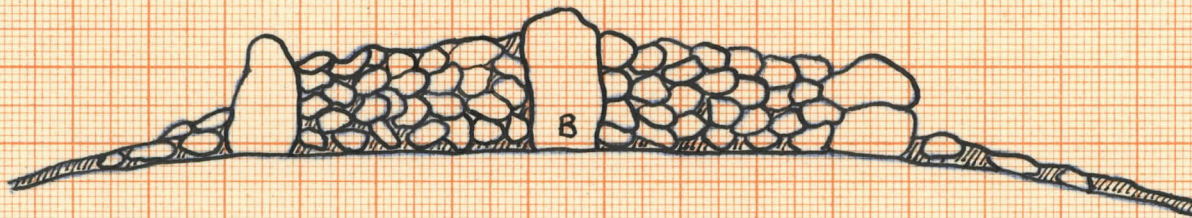
Kaarniemi. Höyteri.

X= 9966; Y= 1180 Kp.= 12.82 m.mp.

Kartta 9.

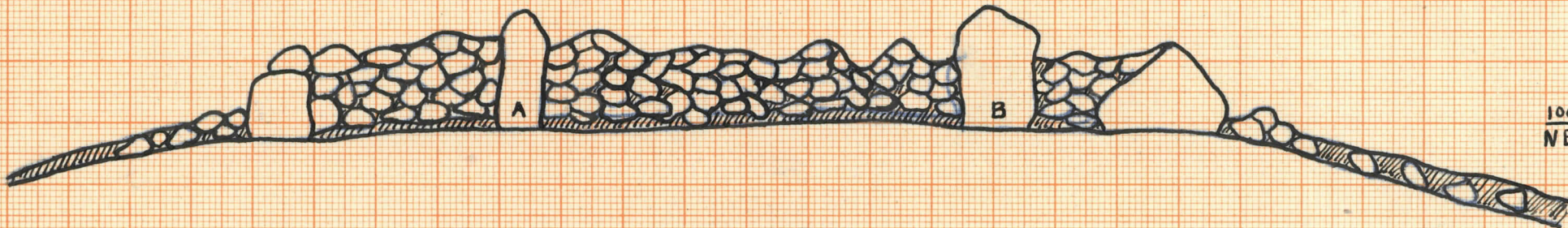
Hautaraunio 6.

100
SE

100
NW

100
SW

100
NE

Kiintopistelukema 186.

Mittakaava 1:50.

Gunnar Rossi 1947.

Kymi
Sunila - Kaarniemi.
G. Rosen 1947.

Kuva 2. Rannio 2 kaivauksen jälkeen.

Kuva 3. Rannio 3 luoteesta.

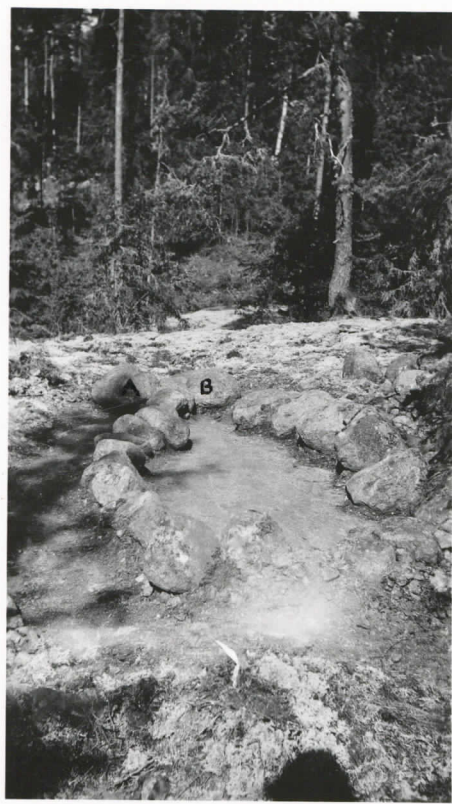

Kuva 4. Latomus I, lounaisnurkka.
Valvomon alla kivi A. Tästä rannio 5. Keskuksen ympärillä näkyy kivien keskellä.

Kuva 5. Latomus I koillisesta. Keskellä oleva kivi A. Siitä vasemmalle kehässä kohta B.

Kuva 6. Latomus I kaakosta, kohdasta B (etualalla). Tästä rannio 3.

Kymi:
 Sunila - Kaarniemi.
 G. Koski 1947.

Kuva 7. Latomus II kaakasta.
 (Eiinkaiivettuna.)

Kuva 8. bsa latomus II:ta.
 Kivihaarustus paikoillaan.

Kuva 11. Rannio 6 puhdistettuna.
 Tuolempi pystyhiiri A.
 Näin kuvalla, aytäosa!

Kuva 9. Latomus II:n koillinen kehäkiveys.
 Hieman hienoa kohdalla oikealta täytyy hien.
 Tuolesta rannio 7.

Kuva 10. Rannio 6 haivankien alai-
 seaa. Mittaamahan alla pystyhiirit
 lähimpänä A. Tuolesta näkyy kehän
 kersoksellinen rakenne. Pohjalla
 maakerros ennen sen poistamista
 aloittamista.